

Respons

Venezuela: Den humanitære situasjonen

- Hvordan er tilgangen til mat og medisiner i Venezuela?
- Er skolene i landet fortsatt i funksjon?

Mangel på mat og medisiner

Den politiske og økonomiske situasjonen i Venezuela har ført til skyhøy inflasjon, og mangelen på mat og medisiner sies å være prekær, ifølge blant andre den humanitære organisasjonen Caritas, som driver hjelpeprogram i Venezuela (Høvik 2018). Underernæring er et økende problem (ICG 2017, s. 2).

I 2016 ble den humanitære situasjonen i Venezuela vesentlig forverret siden virkningene av nedgang i oljeprisene begynte å merkes blant befolkningen. Fallet i oljeprisene og inntektene førte til mindre import, som igjen førte til mangel på mat og basisvarer (ACAPS¹ 2017). I motsetning til et annet land i regionen, Argentina, som er selvforsynt med mat, har Venezuela hatt en synkende mat- og landbruksproduksjon. Oljen har gjennom mange år utkonkurrert andre næringer, og eksport av andre varer har vært priset ut av markedet. Da oljeprisene sank og inflasjonen økte, førte dette til økonomisk krise (Sæther, telefonsamtale juni 2018).

Matmangelen gjelder hele landet, og prisene på svartebørsmarkedet er for høye til at folk flest har råd til å kjøpe mat. Mangel på medisiner, kombinert med dårlig sykehusstilbud, har ført til at sykdommer som tidligere har vært utryddet, som malaria og difteri, har dukket opp igjen. Venezuelanske myndigheter sluttet å offentliggjøre statistikk over den humanitære situasjonen i landet i 2014. Forskere ved universiteter i Venezuela har imidlertid siden 2014 årlig gitt ut statistikk gjennom sin levekårsundersøkelse, kalt ENCOVI² (ACAPS 2017).

---

¹ ACAPS er en uavhengig leverandør av informasjon som ikke er knyttet til FN eller andre organisasjoner. Organisasjonen består av 28 medarbeidere som er basert i Genève. Organisasjonen ble etablert i 2009 som en non-profit, frivillig organisasjon (ACAPS u.å.).

² ENCOVI (El Proyecto Encuesta Nacional de Condiciones de Vida de la Población Venezolana) er et konsortium av venezuelanske universiteter som siden 2014 har foretatt en årlig levekårsundersøkelse. 6714 og 6168 husholdninger ble spurt om sosiale forhold som inntekt, ernæring, utdanning, personlig sikkerhet, boligforhold etc. i henholdsvis 2016 og 2017. Antallet spurte var ca. 1500 i 2014 og 2015 (ENCOVI 2018).

Det EU-finansierte prosjektet MedCOI³ undersøker for eksempel inntil videre ikke tilgjengeligheten av medisiner for behandling av hiv og aids i Venezuela. Dette som følge av at få eller ingen medisiner er å oppdrive (Project MedCOI 2017).

Forklaringene på at Venezuela har havnet i en slik situasjon er sammensatte, jf. det som er skrevet i Landinfos temanotat om økonomisk og politisk vanstyre av landet og nedgang i oljeproduksjonen (Landinfo 2018). Feilslått politikk, internasjonale importrestriksjoner som følge av den økonomiske krisen som eskalerte i 2014, sanksjoner og dramatisk fall i statens inntekter etter oljeprisfall, er alle faktorer som har resultert i mat- og medisinmangel og feilernæring (Høvik 2018; ACAPS 2017).

Andre helseindikatorer

Mødredødeligheten økte med 65 % fra 2015 til 2016, ifølge data fra venezuelanske myndigheter (som sitert i ACAPS 2017). I 2015 hadde Venezuela en mødredødelighet på 95 per 100 000 fødende. Til sammenligning hadde Chile en mødredødelighet på 22 per 100 000 og Norge 5 per 100 000 (WHO 2015).

Barnedødeligheten i Venezuela er den høyeste i Latin-Amerika siden 1998 (ENCOVI 2018). Spedbarnsdødeligheten steg med 30 % fra 2015 til 2016. Private helseforetak står for 45 % av helsetilbudet til gravide, mens offentlige sykehus eller poliklinikker er ansvarlig for majoriteten av tilbudene. Særlig fattige kvinner får manglende oppfølging ved graviditet (ENCOVI 2018).

Levekårsundersøkelsen viser også at 68 % av befolkningen mangler helseforsikring, og dermed står uten mulighet til å få tilgang til ulike helsetjenester.

Venezuela tømmes for nødvendig kompetanse: 52 000 leger og 24 000 tannleger har reist fra landet (Høvik 2018).⁴

Fattigdom er et problem for majoriteten av befolkningen

Fra 2014 til 2017 økte fattigdomsraten fra 48 % til 87 %, ifølge tall fra ENCOVIs levekårsundersøkelse (som sitert i Kurmanaev 2018). Ni av ti venezuelanere tjener ikke nok til å dekke sine mest basale behov. Barn dør av underernæring og mangel på medisiner. 61 % av befolkningen⁵ lever i ekstrem fattigdom, ifølge ENCOVI (2018).

ENCOVI viser til at det er nesten umulig å få riktige tall på fattigdommen i et land med så høy inflasjon som i Venezuela. Prisene dobles hver eller annenhver måned. Mange har dermed en inntekt som bare så vidt ligger over fattigdomsgrensen etter at lønningen har økt, men så faller den under fattigdomsgrensen igjen etter kort tid. Det betyr at tallene kan variere mye etter hvilken dag levekårsundersøkelsen ble gjort. Fattigdomstallene er uansett høye.

---

³ MedCOI er et prosjekt finansiert av European Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF) for innhenting av medisinsk landkunnskap. MedCOI kan undersøke tilgjengelighet av medisiner og behandlingsmuligheter og også de facto tilgang til medisiner og behandlingsmuligheter..

⁴ Høvik oppgir ikke i hvilket tidsrom de har forlatt landet, men Landinfo forstår informasjonen slik at dette har skjedd i løpet av de siste 3-4 årene.

⁵ Venezuela har en befolkning på 30,6 millioner (SNL 2018).

Sult er utbredt

Den humanitære krisen har ført til at sult nesten har blitt universelt, ifølge ENCOVI undersøkelser for 2017 (ENCOVI 2018). Ifølge tall fra ENCOVI (som sitert i ACAPS 2017) svarte 74 % av respondentene i levekårsundersøkelsen i 2016 at de hadde gått ned nesten 9 kg i løpet av det siste året pga. endrede matvaner og mangel på mat. ENCOVI's levekårsundersøkelse fra 2017 viser at noen færre har gått ned i vekt i løpet av 2017, 64 % mot 74 % året før. Men de som har gått ned i vekt, har gått ytterligere ned, gjennomsnittlig 11 kg (ENCOVI 2018).

Ca. 60 % av de spurte i levekårsundersøkelsen fra 2017 svarte at de gikk sultne til sengs fordi de ikke hadde penger til å kjøpe mat. Den maten befolkningen spiser, er ifølge ENCOVI, dårlig. Folk kjøper først og fremst pasta og ris som er det rimeligste å få tak i. Levekårsundersøkelsen påpeker at lavt inntak av proteiner kan føre til blodmangel (Caracas Chronicles 2018).

Store deler av befolkningen er avhengig av den statssubsidierte fordelingen av mat som venezuelanske myndigheter står for. 87 % av husholdningene mottar såkalte matpakker kalt CLAP (El carnet de la Patria – fedrelandskortet). ENCOVI viser til at dette betyr at nesten ingen har råd til å kjøpe mat til markedspriser, og at mange er avhengig av myndighetenes matdistribusjon (ENCOVI 2018). Levekårsundersøkelsen opplyser at det er store sjanser for at personer som bor utenfor Caracas, ikke får informasjon om når neste CLAP-boks kommer, og således lever i uvisse om når de i det hele tatt får tilgang til mat.

ENCOVI tar også for seg den såkalte strukturelle fattigdommen, dvs. fordelingspolitiske strukturelle forhold som skaper fattigdom, som utdanning, boligstandard, tilgangen til elektrisitet osv. Langt færre er «strukturelt» fattige enn fattige pga. inntekt. Mange av de som betegnes som fattige som følge av lav inntekt i Venezuela i dag, er typisk eks-middelklasse. Dette er personer som har gått på skole, hatt jobb og levd et «vanlig» middelklasseliv, men som etter hvert ikke tjener nok til å brødfø seg selv og familien (ENCOVI 2018).

Helsesituasjonen for barn

Caritas igangsatte i 2016 en jevnlig kartlegging av helsesituasjonen til barn under fem år. Syv av ti barn som ble undersøkt, er underernærte, mens 15 % av barna er dramatisk underernærte slik at det er fare for liv og helse. FNs definisjon på en humanitær krise går ved 10 % (Høvik 2018).

Skoletilbudet for barn

Fra 2015 til 2017 gikk tilgangen til utdanning blant befolkningen i aldersgruppen 3 til 24 år ned fra 78 % til 71 %. 6 av 10 unge mellom 18 og 24 år har ikke tilgang til høyere utdanning. Dette er en økning på 10 % fra 2016 (ENCOVI 2018). ENCOVI viser til forklaringsfaktorer som usikkerhet, matmangel på skolene og fravær av lærere.

Forskeren Antulio Rosales har likevel inntrykk av at skolesystemet, i motsetning til helsesystemet, til en viss grad fortsatt fungerer (telefonsamtale, mai 2018). Mange familier er imidlertid avhengig av at barna hjelper til med å skaffe mat til familien. Dette foregår på den måten at barna blir sendt ut for å stå i kø utenfor de butikkene som selger mat til subsidierte priser. Enkelte ganger har butikkene fått inn store kvanta med en spesiell type matvarer og ryktene går om at det er mulig å få tak i varer. Barn og voksne stiller seg så i kø for å få tak i varene før det er slutt på forsyningene. Dette fører til at mange barn holdes hjemme fra skolen.

Respons Venezuela: Den humanitære situasjonen

Det samme skjer med lærerne. De må også stå i kø for å få tak i varer og det er et problem at de ikke møter opp på jobb (Rosales, telefonsamtale mai 2018; Sæther, telefonsamtale juni 2018).

Rosales opplyser videre at det er et stort problem med såkalte drop-outs i skolene i Venezuela. Middelklassen som tidligere betalte for å sende barna på private skoler, har ikke lenger penger til dette.

Landinfo har ikke ytterligere informasjon om hvordan skolene fungerer.

Sanksjoner fra utlandet

President Maduro har nektet å motta bistand fra utlandet, og viser til sanksjoner fra USA som en av årsakene til at mangelen på mat og medisiner er stor. USA og EU har satt inn sanksjoner mot venezuelanske myndighetspersoner og selskap som en protest mot den politiske krisen under president Maduros regime (Reuters 2018). USA har per januar 2018 satt inn sanksjoner mot 44 myndighetspersoner, inkludert president Maduro. Sanksjonene innebærer blant annet totalt fravær av handel med USA for disse personene (BBC News 2018).

USA på sin side ønsker å yte humanitær bistand til Venezuela (U.S. Department of State 2017), men Venezuela ønsker ikke å ta imot. Ifølge en representant for Latin-Amerikagruppene i Norge, ønsker ikke Venezuela å innta rollen som mottaker av bistand, men har et ønske om normale handelsforhold (møte i Oslo, april 2018).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- ACAPS (u.å.). *See the crisis change the outcome*. Genève: ACAPS. Tilgjengelig fra <https://www.acaps.org/about-acaps/in-short.html> [lastet ned 14. mai 2018]
- ACAPS (2017, 17. mai). *Venezuela Humanitarian needs from economic crisis. ACAPS Briefing Note: Humanitarian Needs in Venezuela*. Genève: ACAPS. Tilgjengelig fra https://www.acaps.org/sites/acaps/files/products/files/20170512_acaps_briefing_note_humanitarian_needs_venezuela.pdf [lastet ned 14. mai 2018]

Respons Venezuela: Den humanitære situasjonen

- BBC News (2018, 6. januar). US imposes more sanctions on Venezuelans. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-42588262> [lastet ned 7. mai 2018]
- Caracas Chronicles (2018, 21. februar). ENCOVI: Staggering Hunger Crisis, in Cold, Hard Numbers. *Caracas Chronicles*. Tilgjengelig fra <https://www.caracaschronicles.com/2018/02/21/encovi-2017/> [lastet ned 31. mai 2018]
- ENCOVI (2018, februar). *Agenda temática*. Caracas: Universidad Católica Andrés Bello. Tilgjengelig fra <https://encovi.ucab.edu.ve/ediciones/encovi-2017/agenda-tematica/> [lastet ned 9. august 2018]
- Høvik, E (2018, 25. januar). *Sultkrise i Venezuela..* Oslo: Caritas Norge. Tilgjengelig fra <http://www.caritas.no/sultkrise-i-venezuela/> [lastet ned 7. mai 2018]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2017, 23. november). *Venezuela: Hunger by default*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/venezuela/b37-venezuela-hunger-default> [lastet ned 1. juni 2018]
- Kurmanaev, A. (2018, 24. mai). The Tragedy of Venezuela. *The Wall Street Journal*. Tilgjengelig fra <https://www.wsj.com/articles/the-tragedy-of-venezuela-1527177202> [lastet ned 30. mai 2018]
- Landinfo (2018, 22. august). *Utsatte grupper og reaksjoner fra myndighetene*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/land/venezuela/> [lastet ned 22. august 2018]
- Project MedCOI, dvs. Medical Country of Origin Information. *Date of answer 28. september 2017*.
MedCOI er et belgisk-nederlandsk prosjekt som innhenter og viderefremidler medisinsk landinformasjon fra leger og eksperter i opprinnelsesland. Prosjektet er p.t finansiert av European Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF).
- Reuters (2018, 22. januar). EU confirms new sanctions on seven senior Venezuela officials. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-eu/eu-confirms-new-sanctions-on-seven-senior-venezuela-officials-idUSKBN1FB1L0> [lastet ned 7. mai 2018]
- SNL, dvs. Store Norske Leksikon. *Venezuela*. (sist endret 27. mars 2018). Oslo: Store Norske Leksikon. Tilgjengelig fra <https://snl.no/Venezuela> [lastet ned 8. august 2018]
- U.S. Department of State (2017, 15. desember). *Venezuela: Humanitarian Aid for the Venezuelan People*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2017/12/276632.htm> [lastet ned 7. mai 2018]
- WHO, dvs. World Health Organization (2015). *Global Health Observatory (GHO) data. Maternal mortality*. Genève: WHO. Tilgjengelig fra http://www.who.int/gho/maternal_health/mortality/maternal/en/ [lastet ned 20. august 2018]

Muntlige kilder

- Representant for Latin-Amerikagruppene i Norge (LAG). Møte i Oslo 30. april 2018.
- Rosales, A. telefonsamtaler 23. mai 2018.
Rosales er forsker ved Senter for Utvikling og Miljø ved UiO. Han er selv venezuelansk statsborger.
- Sæther, S.A. Telefonsamtale 23. juni 2018.
Sæther er professor i historie ved UiO. Han har blant annet forsket på temaer i latinamerikansk og karibisk historie.

Respons Venezuela: Den humanitære situasjonen

© Landinfo 2018

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.